

בס"ד

ערש"ק כי תבא תשפ"ו

"מכון שבתך"

אות ח' - מאמר ב'

בצורת האות ח' כו'-ז' או כשני זיינין

האות ח' על דרך הפרד"ס

ד' תגין על האות ח' של ורוח אלפים וחיות הקודש

צורת הסוכה בח' וה' והמסתעף

שיעורים הנאמרים מפי מוה"ר

ר' אברהם צבי קלוגער שליט"א

ביהמ"ד "נזר ישראל" בית שמש

לקבלת המאמרים בדוא"ל: nezerisroel@gmail.com

מכון שבתך

בצורת האות ח' כו-ז או כשני זיינין

שני השיטות בדברי האריז"ל והפוסקים

ישנו נידון בכתיבת האות ח' האם היא נעשית בצורת ו-ז, וחטוטר על גביהם, או כשני זיינין וחטוטר על גביהם, והנה בגמרא בשבת (קד:) הוזכר בפשטות שיש אופן של הגיה אות אחת וחייב עליה משום כתיבת שני אותיות וזה באופן שמחק את גג הח' ועשאה כשני זיינין, ומשם מוכח להדיא שצורת הח' כשני זיינין, וכן כתב בקסת הסופר בכתיבת האות ח' וזה משיטת הרבה ראשונים והובאו בב"י סימן ל"ו.

אולם ממשיך שם הקסת שעל פי דברי האריז"ל צריך לעשות הרגל הימני של הח' - ו', בתפילין, ומקור הדברים במצת שימורים ובמשנת חסידים והובאו הדברים בקול יעקב, אולם בדעת קדושים וכן באליה רבה כתבו שגם ע"פ האריז"ל צריכים לעשות שני זיינין, ולא עוד אלא שהדעת קדושים טוען בתקיפות שכל דברי המשנת חסידים באים לומר רק שלא יעשה תג בז' הימנית של הח', וכמו שאחז"ל שהח' אין לה תג, ומהדפיסים טעו וכתבו לעשות כו' ממש, וזה מחמת שלא היתה להם יציקה בצורת הח' ולא רצו ליצוק אות חדשה ולכן כתבו לעשותה כו-ז, אולם כל דבריהם בטעות יסודם, והוסיף בא"ר שבעיני דייקא שני זיינין בשביל שיהיה הח' מרובע, ומו"ר בשו"ת דברי יציב ג"כ דן בכל זה בכמה מקומות (או"ח סי' כ"ח אות ו', ובס"ס ל"ז, ובסי' ל"ט אות ו')

ומסיק להכריע כהוראת המשנת חסידים ובעל הקסת שכתבו מפי האריז"ל לעשות בתפילין ו' - ז', וכן מצינו עוד מגדולי החסידות קדמונים שהכריעו כן, והם בעל האור פני משה מפשעווארסק וכן בעל הבני יששכר.

ומבאר שם שמה שאמרו בגמרא בשבת שהח' כשני זיינין היינו בכל הספרים אולם בתפילין שאני, וזה היה ברור למקובלים מהלמ"ס, ותו לא קשיא מידי מדברי הגמרא בשבת הנ"ל.

וכן הביא אדה"ז נבג"מ בשולחנו (שועה"ר סימן ל"ו בצורת האות ח') שכתב בזה הלשון: "לכתחלה צריך לעשות לה חטוטרות על גבי ב' רגליה וגם תג קטן בראש רגל שמאל אבל רגל ימין יהיה ראשו עגול לצד ימין לכתחלה וב' רגליה צ"ל כב' זיינין לכתחלה ועל פי קבלת האר"י ז"ל צ"ל רגל הימנית כמו וי"ו בתפילין וקו החטוטרות שעל רגל הימין יהיה עב ושעל רגל השמאל יהיה דק".

אולם המקובלים ההולכים בדעת הרש"ש לא סמכו על דברי המשנת חסידים בשם מרן ז"ל, כי לא מהרח"ו חתים עליה ולכן חששו שאין זה ממהרח"ו וממילא לא סמכו על זה, וכשיטת הרש"ש בכל זה, והכריעו לעשות כשני זיינין,

בתפילין דייקא

והנה כל מה שהביאו לכתוב הח' בו-ז היינו בתפילין דייקא, ויובן כי בתפילין שעמהם יוצאים אל עסק הגשמיות כמו שהיה בזמן התלמוד שהיו עוסקין בשוק עם התפילין לראשם, וכדברי חז"ל שהפסוק של "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך" היינו על התפילין שבראש, ולכן שם בעינן ביותר שיהיה אל אח"ד ולא אח"ר, ולכן צריכים לכתוב הח' של התפילין בו' – ז', להוראת האחדות, כי במקום עסק הגשמיות נתפס ביותר הנסיון של 'אלהים אחרים'.

באחוריים החיבור קודם הנסירה

והנה במגן דוד להרדב"ז על האות ח', כתב שהאות ח' יש בה את שני האותיות ד"ו אולם הם מחוברים ממש ודלא כמו אצל האות ה' שהם מובדלים זה מזה בפתח שיש באות ה', (ודבריו מתאימים לפי כתב וועליש של הספרדים, וכשיטת רש"י שהאות ח' נכתבת בלי חטוטר כלל, אלא בגג ישר, וממילא יש לנו את צורת הד"ו באות ח'), והנה לפי כל מה שהארכנו שהח' בבחינת האחוריים הרי לן מבואר שבאחוריים הלא הדכר והנוקבא מחוברים בכותל אחד לשניהם וזה צורת הח', ואילו הה' כבר בדרגת הפנים ולכן ננסרו הדכר והנוקבא לשניים, ולכן יש באות ח' הוראת האחדות בצורה של קודם הנסירה.

ומוסיף עוד הרדב"ז שהח' מרמזת גם על הבינה שהיא השמינית מלמטה ללמעלה וכמו שהבאנו מדברי התמונה, ובבינה אזי הד"ו הם אחד, והיינו הדכר והנוקבא.

מדברי המגן דוד בהוראת הח' אל האחדות

וזה לשונו "והנה ציור הח' ד"ו להורות כי יש בכללה דו פרצופין אשר הוא כלל העשר

והאריך בזה בתשובה מו"ר הגר"י הלל שליט"א בשו"ת וישב הים ח"ב סימן ה'.

ובשו"ת שבט הלוי ח"ח סימן י"א, כתב להכריע כדברי הדעת קדושים שלא לשנות מדברי הגמרא בשבת שח' היא שני זיינין, כשיש ספק בבירור דעת האריז"ל, וסיים שלמי שיש מסורה מאבותיו לעשות ו' ז' אזי גדול המנהג.

הו"ז מרמז אל האחדות ובהוראת כפולות הח' אל האחדות

ובדברי יציב הוסיף בדרך אגדה, שב ו'–ז' יש את הגימטריא של אח"ד, דהיינו י"ג, וכן האות וא"ו עצמה עולה י"ג, והיינו לעילא חד לקבל חד, וכנגד ה' אחד ושמו אחד, ובאמת שכבר מצינו במגן דוד על האות ח"ת שעולה המילוי שלה י"ג דהיינו אח"ד, וביותר מצינו בספר אותיות דרבי יצחק (רבי יצחק אייזיק בר' יעקב הלוי) שהאריך בכמה דברים נפלאים בשייכות האות ח' לאחדות, והביא שם שכל שנכפיל את האות ח' יותר ויותר היא מתמעטת עד שתגיע לא', והיינו שאם נכפיל את ח' ב' פעמים הרי לן י"ו ובמספר קטן הרי זה ז', הרי ירדה הח' לז', ושוב אם נכפיל הח' בשלשה הרי לן כ"ד ובמס"ק הרי ו', הרי לן שוב ירידה וכן הלאה, במספרי ל"ב שזה ה' במס"ק, וכן הלאה מ' עולה ד' במ"ק, ומ"ח עולה י"ב שעולה ג במ"ק, ונ"ו עולה י"א שזה ב' במ"ק, עד ס"ד שהם ח' פעמים ח' ואז אנו שבים לאחד הפשוט.

ובפרט יוארו הדברים על פי מה שביארנו באריכות שהשורש של עבודה זרה ושל אלהים אחרים היונקים מהאחוריים הכל מהאות ח', לכן דייקא שם צריכים לייחד שמו יתברך בו'–ז' להגיע אל האח"ד, ולאפוקי מאל אח"ר.

אח"ד בתוך הבינה ויחזרו בשלום לאחד בתוך הט' כמו שנבאר במקומו ולסוף הגליות יחזרו לאחד אל הבינה כי אליה תשובנה הסגולות לזמן היובל הגדול".

אח ואחזה בח'

ובזה יובן לך ג"כ המשמעות של התיבות "אח" "אִיחוּי" "אִחוּה", שיש בכולם הוראה על החיבור והאחדות כי הח' יורדת בכפילותה אחד אחד עד שמגיע אל האחד, בכפילות של ח' פעמים ח', והיינו אח"ד שעולה י"ג וי"ג במ"ק עולה ד' דאח"ד.

כאשר ידעת ממה שקדם וכן ד"ו עולה עשר. וראיתי בספרים מלאו אות הח' שלשה אותיות כך חי"ת ועולה במ"ק אח"ד והוא ענין נפלא כי ציורה דו ועולה עשר ומילואה אחד להורות כי ד"ו פרצופין שהם כלל העשר חוזרין לאחד והבן זה מאד".

"וכבר כתבתי לך למעלה כי הח' מורה ג"כ על הבינה ומפני שהוראתה על מדות הדין היה ציור אותיותיה ד"ו המורים על הרחמים כי הד' הוא חסד והו' הוא הרחמים והם שני אורים גדולים ושניהם בתוך הח' שהוא הבינה והם היו

האות ח' על דרך הפרד"ם

ד' תגין על הח' של ורוח אלקים וחיות הקודש

עָלִיו רוּחַ ה' רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ יִצְחָק וּגְבוּרָה רוּחַ דָּעַת וְיִרְאַת ה'".

רמיוא לד' כתרים שזוכה מי שרוח אלקים בו

ועוד פירש שהד' תגין שעל הח' מרמזים לד' כתרים שהמשנה באבות מונה, שהם כתרי תורה וכתרי כהונה וכתרי מלכות, וכתרי שם טוב העולה על גביהם, והאיש אשר רוח בו, דהיינו שהרוח אלקים מרחפת בו אזי צריכים הכל לכבדו וזוכה להנך ד' כתרים אשר בראש הח'.

ד' החיות הנושאים את הכסא

אולם עיקר דברינו באים על הפירוש השלישי שהביא בזה הפענח רזא שם^א על פי מה

רמיוא לרוחו של משיח שנברא קודם הבריאה

והנה מצינו בראשונים (בעלי התוספות עה"ת) שנתעסקו לבאר שינוי מיוחד שישנו בתחילת התורה בפרשת בראשית על האות ח' של הפסוק "ורוח אלקים", שצריך לתייגו בד' תגין, ובפענח רזא שם (בראשית א ב) כתב בזה כמה רמזים, או שזה מרמז על רוחו של משיח שהיתה לפניו יתברך כבר קודם הבריאה, וכמ"ש "לפני שמש ינון שמו", וכתוב "יראוך עם שמש ולפני ירח" וזה ס"ת משי"ח, ולכן התגין על ראש הח' למעלה לרמז על לפני וקודם הבריאה, והמשיח הלא מיוחד בענייני הרוח שבו וכדכתיב בישעיה (יא ב) "וְנָתַח

^א פענח רזא (בראשית א ב), "ד"א בהיות כי ורוח אלקים נאמר על כסא הכבוד כפירש"י לכן באו אלו ד' תגין שהם קוים פשוטים נמשכים כלפי מעלה לרמז על שכלים פשוטים צבא מלאכי מעלה של ד' מחנות שכינה הסובבים כסא, ובאו התגין דוקא על החי"ת שהוא מלשון

שהביאו רש"י שרוח אלקים מרחפת על פני המים היינו כסא הכבוד, ולכן באו הנך ד' תגין לרמז על ד' החיות הנושאים את הכסא, והתגין הם קוין פשוטים כלפי מעלה וזה מורה על שכליים פשוטים של צבא מעלה הסובבים את הכסא.

חית מלשון מורא ומלשון חיות

ומוסיף עוד שהח' הינה מלשון פחד כמו "חתת אלקים" וכמו שכבר הארכנו בזה מדברי התמונה, ולכן המלאכים הסובבים את הכסא שורים בפחד מכבוד מלכותו יתברך ומזיעתן הלא נעשה נהר הדינור, ולכן רמיזתן בתגין של האות ח' דייקא להורות על חיתתן ומוראן מכבודו יתברך שמו.

ועוד שח"ת מלשון חיו"ת הקודש שכל עניינן בארבע, ארבע פנים וארבע כנפיים וארבע דרגות של מראות עד שהגיע יחזקאל למראה הכסא, [רוח סערה, ענן גדול, אש מתלקחת, ונוגה], ולכן באים ד' תגין דייקא על הח'.

ומסיים שם בזה הלשון "ולכן נסתגלו ג"כ התגין דוקא על אות החי"ת מלבד שהיא בעצמה הוראה על החיות מצד לשון המבטא כנזכר חי"ת לשון חיות, אלא אף מצד מורא כנז'

למעלה כי נהר דינור יזחל מזיעת החיות מאימתן כנודע, והדברים ברורים דברים עתיקין ואין לנו עסק בנסתרות, ובנגלות כתובים עוד אצלנו דברים ישרים בזה בחיבור מיוחד מיועד לכזה וכיוצא בו".

כנפי חיות הקודש כנפי החסידה

והנה כתבו בעלי התוספות במקום אחר (בספר מושב זקנים, ויקרא יא יט^ב), שהחסידה המיוחדת בכנפיה יש לה כנפים כנפי חיות הקודש של המרכבה, ולכן חסידה אתון חי"ה ס"ד, כי לכל חיה מחיות הקודש יש ס"ד כנפים, והיינו המספר של ח' פעמים ח', והנה לפי מה שביארנו מבעלי התוספות עצמם, שהאות ח' מרמזת על חיות הקודש, מובן ביותר שאכן כנפי החיות הם שלימות האות ח', היינו ח' פעמים ח' שזה ס"ד, שזהו המספר המורה על האחדות וכמו שהבאנו מדברי האותיות דרבי יצחק. [וראה עוד בהערה¹].

כנפי הכרובים בצורת האות ח' והשלחן והמנורה כ ו'-ז'

ועתה תראה שהכרובים הלא היו "פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת"

חתכם ומוראכם להורות ביותר מבואר שירמוז אל המלאכים העומדים לפני ברית חיל ורעדה ואימת מלך ית' זלעפה ופלטות יאחזם במורא, או ירמוז מלשון חיות על ד' חיות הקודש אשר בכסא מד' רוחותיו שלכן יבאו על אות החי"ת וד' פנים לאחת וד' כנפים לאחת כבמראה יחזקאל, ועל ד' דברים אשר בא אליו המראה בהם כדכתיב וארא והנה רוח סערה בא מן הצפון, ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב, הרי ד' דברים שמתוכם ראה המראה כמ"ש שם מיד ומתוכה כעין וגו' ומתוכה דמות וגו', ובאו אלו במלת רוח דוקא לרמז כי רוח החי' באופנים ולרמז אל אשר יהי שמה הרוח ללכת ולכן וגו', וכן עליהם כתיב שם ד"פ מלת רוח, א' אל אשר יהי שמה הרוח וגו', ב' כתיב אח"כ אל אשר יהי שם הרוח וכנגד אלו השנים כתיב ב"פ כי רוח החי' באופנים". וכו'.

¹ מושב זקנים (ויקרא יא יט), ואת החסידה. פי' הר"א מגרמיזא לפי שיש בה מדות חסידות שנותנת מעשר מבניה, ולפי שהיא חסידה מכל העופות לכך נקראו חיות הקדש על שמה שני (שם ל"ט י"ג) כנף רננים נעלסה אלו מלאכי השרת עם אבריה, חסידה אלו חיות הקדש. חסידה אותיות חיה סד, כלומר לכל חיה יש לה ס"ד כנפים, לשתי חיות יש קכ"ח בגימ' צלח, זש"ה (תלים מ"ה ה') והדרך צלח רכב, ובגי' בצלו כלומר אצל חיות שיש להם לשני חיות כמניין בצלו כנפים, לגי' חיות קצ"ב בגי' נצבים, אתם נצבים היום כולכם (דברים כ"ט ט'), ותזכו ליכנס במחיצת חיות הקדש שיש להם כנפיים כמניין נצבים, לד' חיות רנ"ו כנפים בגימ' וירם זש"ה (תלים קמ"ח י"ד) וירם קרן לעמו תהלה לכל חסידיו, שאין חיות הקדש רשאים לומר שירה עד שיאמרו תהלה ישראל שירה וזש"ה (ירמ' ל"א ז') רנו ליעקב שמחה וצהלי בראש הגוים [א"ת בראש גוים] אלא בראש הגאים, ואין לך הרמת קרן גדולה מזו.

י והבן עוד, דהנה מספר ס"ד מישך שייכא לאות א' כ: כי האות א' יש בה י"ו עליון וי"ו תחתון המרמזים על חיות הקודש הנושאות את האדם העליון כביכול, והרקיע ביניהם, והנה י"ו עולים ל"ב ובהיפסלם אל ד' פנים יעלו ס"ד, והיינו אל"ף, וזהו אח"ד, כי הא' שהיא האחדות באה לד' פנים ומשם לס"ד כנפי החיות.

ד' תגין על הח' של ורוח אלקים וחיות הקודש

גדול המלא בעופרת, ולשני הנשים האלו היה "כנפיים ככנפי החסידה" וביארו המפרשים (הרד"ק שם) דהיינו כנפיים ארוכות ורחבות, וכך הם הוליכו את האיפה הזו לארץ שנער, הלא היא בבל שלשם ננערו מתי המבול.

וזה לשון הפסוק בזכריה (ה ט) "ואשא עיני וארא והנה שתי נשים יוצאות ורוח בכנפיהם ולהנה כנפים ככנפי החסידה ותשאנה את האיפה בין הארץ ובין השמים" וכתב הרד"ק "ולהנה כנפים ככנפי החסידה - כלומר כנפים ארוכות ורחבות כמו החסידה".

הנשים נשאו את יצרא דעבודה זרה

ומבארת הגמרא בקידושין (מ.ט.) ששני הנשים האלו הם גסות הרוח וחנופה שירדו לבבל, והנה זה פלא מדוע נרמז ירידת הגלות וירידת המידות רעות לבבל דייקא על ידי שני הנשים וכנפי החסידה, והנה בכדי להבין הענין לאשורו אנו צריכים לדברי הגמרא ביומא (ט.ט) המבארת את כל הרקע של המעשה שעליה נסובה נבואתו זו של זכריה, ושם מבואר שפסוק זה הולך על יצרא דעבודה זרה שביטולוהו בימי

והרמב"ן (שמות כה כא) מבאר שכנפי הכרובים הינם כדוגמת הכנפיים של חיות הקודש שבמרכבה העליונה, שנאמר בהם (דהיי"א כח יח) "ולתבנית המרכבה, הכרובים זהב לפורשים וסוככים על ארון ברית ה'".

ומעתה נייתי ונימא שאכן שני הכרובים הם כדוגמת זכר ונקבה בבחינת האות ו' והאות ז', ועליהם הכנפיים החופפים שהם כדוגמת החטוטרט של הח' על גביהם.

וביותר שהשלחן המונח בהיכל ועליו י"ב לחמי הפנים באופן של שני מערכות של שש שש, הרי זה רומז על האות ו' ו' שיש במילוייה עוד ו', ולעומתה המנורה שיש בה ז' נרות הרומזת על האות ז', ובפנים בקודש הקדשים יש את האות ח' על ידי שני הכרובים הסוככים בכנפיהם על הכפורת, כצורת החטוטרט של האות ח'.

ולהנה כנפים ככנפי החסידה

ובזה יפתח לנו פתח להבין את דברי נבואתו של זכריה הנביא ודברי הגמרות בקידושין וביומא ובסנהדרין, דהנה הנביא זכריה מנבא על גלות בבל על ידי מראה הנבואה שראה שתי נשים המוליכות את האיפה דהיינו כלי מידה

ד' רמב"ן (שמות כה כא), אבל פירושו, כי בעבור שיצוה בכרובים להיותם פורשי כנפים למעלה, ולא אמר למה יעשם כלל, ומה שישמשו במשכן, ולמה יהיו בענין הזה, לכך אמר עתה ונתת הכפרת עם כרוביו, שהכל דבר אחד על הארון מלמעלה, כי אל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך, כדי שיהיה לי כסא כבוד, כי אני אועד לך שם ואשכין שכינתי עליהם, ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרובים, בעבור שהוא על ארון העדות והנה הוא כמרכבה אשר ראה יחזקאל שאמר היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר ואדע כי כרובים המה (יחזקאל י כ), ולכך נקרא יושב הכרובים (ש"א ד ד), כי היו פורשי כנפים להורות שהם המרכבה נושאי הכבוד, וכמו שנאמר (דהיי"א כח יח) ולתבנית המרכבה הכרובים זהב לפורשים וסוככים על ארון ברית ה', כאשר הזכרתי (בהקדמה לפרשת תרומה):

ועל דעת רבותינו (חגיגה יג:) הם צורות אדם, מלשון ארמית שתאמר לעלם רביא - והחזיר בשם הזה הכ"ף שרש, כי כן השם כנערים, להורות על עניינם ואם תחשוב עוד למה היו פנים איש אל אחיו ולמה היו מקשה, תוכל לדעת כי ראוי להם שיהיו פורשי כנפים למעלה, כי הם כסא עליון וסוככים על העדות שהיא מכתב אלהים (להלן לב טז) וזה טעם ולתבנית המרכבה, כי הכרובים שראה יחזקאל נושאים הכבוד תבנית לכרובים שהם כבוד ותפארת, והכרובים אשר במשכן ובמקדש תבנית להן, כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם (קהלת ה ז) וזה טעם ואדע, שראה באחד וידע באחד, ולפיכך אמר המה והמשכיל יבין:

קידושין (מ.ט/ב) עשרה קבים גסות ירדו לעולם תשעה נטלה עילם ואחד כל העולם כולו וגסות לבבל לא נחית והכתי' ואשא עיני וארא והנה שתי נשים יוצאות ורוח בכנפיהם ולהנה כנפים ככנפי החסידה ותשאנה את האיפה בין הארץ ובין השמים ואומר אל המלאך הדובר בי אנה המה מוליכות את האיפה ויאמר אלי לבנות לה בית בארץ שנער ואמר רבי יוחנן זו חנופה וגסות הרוח שירדו לבבל אין להכא נחית ואשתרבוני הוא דאשתרבוני להתם דיקא נמי דקתני לבנות לה בית שמע מינה איני והאמר מר סימן לגסות עניות ועניות בבבל הוא דאיכא מאי עניות עניות דתורה דכתיב אחות לנו קטנה ושדים אין לה ואמר רבי יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד".

וְרוּחַ בְּכַנְפֵיהֶם וְלִהְיוֹת כְּנָפִים כְּכַנְפֵי הַחֲסִידָה
וּתְשָׁאֲנָה אֶת הָאֵיפָה בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם:
וְאָמַר אֶל הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי אָנֹכִי הֵמָּה מוֹלְכוֹת אֶת
הָאֵיפָה: וַיֹּאמֶר אֵלַי לְבָנוֹת לָהּ בֵּית בְּאֶרֶץ שְׁנַעַר
וְהוֹכֵן וְהִנִּיחָה שָׁם עַל מְכַנְתָּהּ."

מדוע יצא דעבודה זרה בקדשי הקדשים

וּמַעַתָּה יִפְתַּח לָן לַהֲבִנַת הַדְּבָרִים, דִּהְנָה כִּכֹּר
נִלְאוּ כָל הַמְּפָרְשִׁים¹ לַהֲסָבִיר הַיָּאךְ יִצָּא
דִּיִּיקָא מִבֵּין קִדְשֵׁי הַקְּדָשִׁים הֵךְ יִצְרָא דַּעְבּוּדָה
זָרָה, הֲלֹא שֵׁם הוּא מְקוֹם הַשְׂרָאָת הַשְּׂכִינָה
בְּיִשְׂרָאֵל וְהוּא הַמְּקוֹם שְׁאִינוּ תוֹפֵס מְקוֹם וְכִמּוּ
שְׂאֲחֻז"ל (מְגִילָה י:), שֶׁמְקוֹם אֲרוֹן אֵינוּ מִן הַמִּדָּה,
וּמִשֵּׁם הַנְּבוּאָה יוֹצֵאת לְיִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ עַל זֶה
אֲרִיכוֹת בַּתּוֹרַת הַגֵּר"א וְתַלְמִידָיו שְׁאֵכֵן מִשְׁבַּטְלָה
יִצְרָא דַּעְבּוּדָה זָרָה בְּטִלָּה ג"כ הַנְּבוּאָה עִימָהּ יָחַד,
כִּי זֶה לַעֲוֹמַת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹקִים, וְכִנְגַד מַעֲלַת
הַנְּבוּאָה הִיָּה יִצֵּר הַעֲבֹדָה זָרָה, וְלִכְּן יִצֵּר זֶה שֶׁל
ע"ז יֵשֵׁב דִּיִּיקָא בְּמְקוֹם שֶׁהַנְּבוּאָה וְהַקּוֹל יוֹצֵא
מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים אֶל מֹשֶׁה אֲבִי הַנְּבִיאִים.
וְהַדְּבָרִים אֲרוּכִים בַּסְּפָרִי הַקְּדָמוֹנִים.

עֲזָרָא, וְהַגְּמָרָא דּוֹרֶשֶׁת שֵׁם שְׁצִמּוֹ שֶׁלֹּשָׁה יָמִים
וְשֶׁלֹּשָׁה לַיְלֹת, עַד שִׁיִּצָּא גּוֹר אֲרִיָּה מִבֵּית קִדְשֵׁי
הַקְּדָשִׁים וְאָמַר לָהֶם הַנְּבִיא זְכִרְיָה שֶׁהִיָּה בְּסוּף יָמֵי
בֵּית שְׁנִי, שֶׁהַגּוֹר אֲרִיָּה הַזֶּה הוּא הוּא יִצְרָא
דַּעְבּוּדָה זָרָה, וְלִקְחֻהוּ וְהִנִּיחֻהוּ בְּדוֹד וּמִלְאוּ
אֶת פִּיו בַּעֲוֹפֶרֶת הַבּוֹלֵעַ אֶת הַקּוֹל בְּכַדִּי שֶׁלֹּא
יִשְׁמַע קוֹל זַעֲקָתוֹ, וְזֶה לּוֹמַדַת הַגְּמָרָא שֵׁם בְּיוֹמָא
מִהַפְּסוּק בְּזִכְרִיָּה "וַיֹּאמֶר זֹאת הָרַשְׁעָה, וַיִּשְׁלַךְ
אוֹתָהּ אֶל תּוֹךְ הָאֵיפָה, וַיִּשְׁלַךְ אֶת אֶבֶן הַעֲוֹפֶרֶת אֶל
פִּיהָ".

וְהִנֵּה הַהַמְשָׁךְ שֶׁל הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא הַפְּסוּק שְׁשֵׁנִי
הַנִּשְׁמָעִים שֶׁלָּהֶם כְּנָפִים כְּכַנְפֵי הַחֲסִידָה נִשְׁאָו
אֶת הָאֵיפָה הֵיִינוּ אֶת הַדּוֹד הַזֶּה שָׁבוּ הַנִּיחוּ אֶת
הַיִּצְרָא דַּעְבּוּדָה זָרָה וְהַשְׁלִיכוּ אֶת הַכִּלִּי הַזֶּה אֶל
אֶרֶץ שְׁנַעַר.

וְהָא לָן לְשׁוֹן הַפְּסוּקִים שְׁבִזְכְּרִיָּה (פָּרָק ה', ה"ב),
"וַיִּצָּא הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי שָׂא נָא
עֵינֶיךָ וּרְאֵה מָה הַיּוֹצֵאת הַזֹּאת: וַאֲמַר מָה הִיא
וַיֹּאמֶר זֹאת הָאֵיפָה הַיּוֹצֵאת וַיֹּאמֶר זֹאת עֵינֶם בְּכָל
הָאָרֶץ: וְהִנֵּה כָּפָר עֲפָרַת נִשְׂאָת וְזֹאת אִשָּׁה אֲחַת
יּוֹשֶׁבֶת בְּתוֹךְ הָאֵיפָה: וַיֹּאמֶר זֹאת הָרַשְׁעָה וַיִּשְׁלַךְ
אֹתָהּ אֶל תּוֹךְ הָאֵיפָה וַיִּשְׁלַךְ אֶת אֶבֶן הָעֲפָרַת אֶל
פִּיהָ: וְאִשָּׁא עֵינֵי וַאֲרָא וְהִנֵּה שְׁתֵּי נָשִׁים יּוֹצְאוֹת

¹ יוֹמָא (סט:), "וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' אֱלֹהִים בְּקוֹל גָּדוֹל מֵאִי אֲמֹר רַב וְאִיתִימָא רַבִּי יוֹחֲנָן בֵּיִיא בֵּיִיא הֵיִינוּ הָאִי דְאַחַרְבִּיָּה לְמַקְדָּשָׁא וְקָלִיָּה
לְהִיכְלִיָּה וְקִטְלִינָהּ לְכוֹלָהּ צְדִיקִי וְאֶגְלִינָהּ לְיִשְׂרָאֵל מֵאַרְעֵהוּ וְעֵדִיִן מִרְקַד בֵּין כְּלוּם יִהְיֶיָּה לָן אֲלֹא לְקַבּוּלִי בִּיה אֲגָרָא לֹא אִיהוּ בְּעִינָן
וְלֹא אֲגָרִיָּה בְּעִינָן נִפְל לָהּ פִּתְקָא מִרְקִיעָא דְהוּא כְּתַב בַּה אֲמַת אֲמַר רַב חֲנִינָא שְׁמַע מִינָהּ חוֹתְמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲמַת אוֹתִיבּו
בְּתַעֲנִיתָא תִּלְתָּא יוֹמִין וְתִלְתָּא לִילּוֹאֲתָא מִסְרוּהוּ נִיְהִלִּיָּהוּ נִפְק אֲתָא כִּי גּוֹרִיא דְנוּרָא מִבֵּית קִדְשֵׁי הַקְּדָשִׁים אֲמַר לָהּ נְבִיא לְיִשְׂרָאֵל הֵיִינוּ
יִצְרָא דַּעְבּוּדָת כּוֹכְבִים שְׁנֵאֲמַר וַיֹּאמֶר זֹאת הָרַשְׁעָה בַּהֲדִי דַּתְפִּסּוּהָ לִיָּה אֲשֶׁתְּמִיט בִּינִיתָא מִמּוֹזִיאָא וְרִמָּא קִלָּא וְאִזְל קִלָּה אַרְבַּע מֵאָה פְּרָסִי
אֲמַרְו הִכִּי נַעֲבִיד דִּילְמָא חֶס וְשְׁלוֹם מִרְחָמִי עֲלֵיהָ מִן שְׁמִיא אֲמַר לָהּ נְבִיא שְׁדִיּוּהוּ בְּדוּדָא דְאַבְרָא וְחַפְּיּוּהוּ לְפוּמִיָּה בְּאַבְרָא דְאַבְרָא מִשְׁאֵב
שְׂאִיב קִלָּא שְׁנֵאֲמַר וַיֹּאמֶר זֹאת הָרַשְׁעָה וַיִּשְׁלַךְ אֹתָהּ אֶל תּוֹךְ הָאֵיפָה וַיִּשְׁלַךְ אֶת אֶבֶן הַעֲוֹפֶרֶת אֶל פִּיהָ".

"אֲמַרְו הוּאִיל וְעַת רַצוֹן הוּא נְבַעִי רַחְמִי אִיצְרָא דַּעְבִּירָה בְּעוֹ רַחְמִי וְאֲמַסֵּר בִּידֵיָּהּ אֲמַר לָהּ חֲזוּ דְאִי קִטְלִינוּ לִיָּה לְהַהוּא כְּלִיא עֲלִמָּא
חֲבִשׁוּהוּ תִּלְתָּא יוֹמִי וּבְעוֹ בִיעֵתָא בְּת יוֹמָא בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֲשֶׁתְּכַח אֲמַרִי הִכִּי נַעֲבִיד נְקִטְלִיָּה כְּלִיא עֲלִמָּא נִיבְעִי רַחְמִי אֲפִלְגָא פִּלְגָא
בְּרִקִיעָא לֹא יִהְיֶיָּה כְּחִלְיָנָהּ לַעֲנִיָּה וּשְׁבָקוּהוּ וְאִהְיֶיָּה דְלֹא מִיגְרִי בִּיה לֹאִינִישׁ בְּקִרְיַתָּהּ".

² תּוֹרַת חֲיִים (סְנֵהֲדִרִין סד:), "נִפְק כְּגוֹרִיא דְנוּרָא מִבֵּית קִדְשֵׁי הַקְּדָשִׁים. וְאִם תֹּאמַר יִצֵּר הָרַע בְּבֵית קִדְשֵׁי הַקְּדָשִׁים מֵאִי עֲבִידְתִּיָּה וְיֵשׁ לּוֹמַר
לְפִי שְׁבִרִיָּאֵת הָעוֹלָם וּבְרִיָּאֵת הָאָדָם דְּמִיָּין לְהַדְדִי דְלַחֲכִי נִקְרָא הָאָדָם עוֹלָם הַקֶּטָן וְכֶשֶׁם שֶׁהִצִּחַ"ר יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ הָאָדָם עַל לְבוֹ שֶׁהוּא עֵיקְרוֹ
וּשְׁרָשׁוֹ כְּדֹאִיתָא בְּפֶרֶק הַרּוּאָה אֲמַר רַב יִצְחָ"ר דּוּמָה לִזְבוּב וְיוֹשֵׁב עַל שְׁנֵי מִפְתָּחֵי הַלֵּב וְכוּ' וּמִשֵּׁם הוּא מִתְפַּשֵּׁט לְכָל הָאִיבְרִים כִּךְ הִצִּחַ"ר
יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ הָעוֹלָם עַל עֵיקְרוֹ וּשְׁרָשׁוֹ מְקוֹם אֶבֶן שְׁתִּיָּה אֲשֶׁר מִשֵּׁם הוֹשֵׁתָהּ הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּתוֹךְ קִדְשֵׁי הַקְּדָשִׁים וּמִשֵּׁם הוּא מִתְפַּשֵּׁט לְכָל הָעוֹלָם
וְכוּיֹן דִּיצְחָ"ר דַּעְבּוּדָת כּוֹכְבִים וּמוֹלֹת יִצָּא מִמְּקוֹמוֹ וְנִתְפַּס נִתְבַּטֵּל".

ביטול הנבואה בביטול יצרא דעבודה זרה

ובדבריו של המשך חכמה^ה הנפלאים שכל זה עצמו מבואר ומרומז בפסוקים שבנבואת זכריה, שהוא היה באותו עסק של יציאת הגור אריה מבית קדשי הקדשים, וביטול העבודה זרה. והיינו בפסוק זה (זכריה פרק יג, ב) "וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נֶאֱמַר ה' צְבָאוֹת אֶכְרִית אֶת שְׁמוֹת הָעִצְבִּים מִן הָאָרֶץ וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד וְגַם אֶת הַנְּבִיאִים וְאֶת רוּחַ הַטְּמָאָה אֶעְבִּיר מִן הָאָרֶץ", שבפשטות הולך על נביאי השקר אולם מרומז כאן כאן גם על ביטול הנבואה.

מדוע היו לנושאות האיפה כנפים כחסידה

אולם אנן נחזור לעניינא דידן, שאכן בנשיאת הנשים את האיפה שבתוכה היה היצרא דעבודה זרה, הרי שנשאו עימם יחד גם את כח הנבואה שפסקה אז מישראל, ולכן היה לנשים אלו כנפים ככנפי החסידה, כדוגמת כנפי הכרובים, כי כל יניקת העבודה זרה הינה מקדושת המרכבה, וביטול יצרא דעבודה זרה נתבטל גם כח הנבואה שבקודש הקדשים המרומז בכנפי החסידה שמתחתם יוצא הקול מבין שני הכרובים לנבואה.

סכיכת כנפי הכרובים והחיות כאות חי"ת ויניקת

האחוריים משם

ומכיון שכך מתיישבים הדברים ביותר שאכן מה שהיו הכרובים בקודש הקדשים סוככים בכנפיהם על הכפורת היינו בצורת האות ח', שזה שלימות של הארון והמנורה שהם כדוגמת האותיות ו'-ז' ובקה"ק יש את בחינת החטוטרט שעל גביהם שזה בחינת סכיכת כנפי החיות, כי חי"ת מלשון חיו"ת כמבואר לעיל וכמו שכבר הבאנו בתחילת המאמר מדברי ליקו"מ תורה נ"ז שהמקום הראשון בתורה המוזכר חי"ת היינו לגבי ברייתם של החיו"ת דייקא.

ועוד יבואר בזה דבר נפלא, דהנה הארכנו שהח' מרמזת על בחינת אחוריים ומשם יניקת העבודה זרה, והיינו הך יצרא דעבודה זרה היונקת מבחינת אחוריים, והיא נמצאת בקדשי הקדשים דייקא ששם הח' דקדושה בכנפי החיות הסוככים בכנפיהם כחטוטרט החי"ת.

הנושא אחותו משתמש בשרביטו של מלך

ומתגלגל בחסידה

והנה כתבו המקובלים^ט שהנושא אחותו

מתגלגל בחסידה דייקא, ולמדו זאת

^ה משך חכמה (במדבר יא יז), "סדר עולם פרק ל'. ע"כ היו הנביאים. פירוש משהרגו את היצר הרע בטלה הנבואה. עכ"ל הגר"א. וזהו יצרא דע"ז כמבואר ביומא (דף סט:). ולדעתי כוונתו אל דברי הפסוק זכריה פרק י"ג והיה ביום ההוא נאום ד' אכרית את שמות העצבים כו' וגם את הנביאים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ והיה כי ינבא איש עוד כו' לא תחיי כי שקר דברת ודקרוהו כו', ועל זה כיון הגר"א, ודו"ק, כי לזה כוונת הפסוק על נבואת אמות, שתבטל בבטול יצה"ר, ולא קאי לעתיד, דעל העתיד כתיב יואל ד' והיה אחרי כן אשפוך את רוחי כו' ונבאו בניכם כו' חזיונות יראו כו'. וזה ענין רחב צריך ביאור במושכל, ואכמ"ל".

^ט ספר הקנה (ד"ה סוד ועונש גלגול על העריות) "ואמרו הבא על אחותו מתלבש בחסידה ותיהרג ע"י חברותיה" ועוד שם "והבא על אחת מהעריות הוא גורם להעשות שינוי בקרבות המרכבה העליונה, וע"כ הבא על חמותו גורם שהגבורה שהיא חמותו של נצח להתחבר יחד ואז יזכרו החסידים והבושים ויפעלו דין בכל עובדי עריות ולכן הגורם דבר זה יתלבש בחסידה גם תהרג מדה כנגד מדה".

ספר הציוני (פרשת שמייני), ובעניין החסידה מצאתי סוד כמוס כי יש בו סוד הגלגול ועוד אדבר על זה במנאף ובמנאפת אשר מתו בחטאם ולא קבלו עונשם יתגלגלו במין עוף זה הנקרא החסידה כי עת ינאפו מין בשאינו מינו. טובלות הם במים מה שלא נמצא בשאר עופות מינים טובלות ומעשרים גוזליהם ולא על חנם קוראתו התורה חסידה. מצורף לזה אמרם ז"ל אע"פ שבטלו ד' מיתות ב"ד דין מיתת ב"ד לא בטלו והם יתהרגו ולא נודע מי הכם. ואעצור במילים כי נכון הוא.

עילאה כתאומים, וכמו שנרמזים יחד ברגל הה' ראשונה שבשם כמו שהארכנו שם בענין הפסיעה לבר שהיא הנוקבא שהיא יחד עם הו' הקטנה שזה הזעיר.

ומעתה מתיישבים הדברים כמין חומר שהנושא אח ואחות אכן מתגלגל בחסידה שהיא בחינת האות ח' המרמזת על האחוריים, כי אח ואחות היינו בחינת אחוריים.

וזה המשתמש בשרביטו של מלך הרי הוא פוגם גם בבחינת עבודה זרה ואלהים אחרים היונקים מקדושת הקודש קדשים, כי כל הפגם של ע"ז היינו שמתדמה לעליון ומשתמש בשרביטו של מלך, ולוקח את כח הבחירה לאלוהות כמבואר למבין, והיינו כדוגמת החטא עריות של אח ואחות כדוגמא דלמעלה ולכן נענש בהנך כנפי החסידה שהיא מהעופות הטמאים שהיא הנושאת את יצרא דעבודה זרה שיצא מקה"ק.

**בדברי האור החיים בטומאת הנשר שפניו
מהמרכבה העליונה**

ובפרט יוארו הדברים לפי דברי האור החיים הקדוש' הידועים שביאר בפרשת שמיני

מהפסוק "ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא", מלשון "חסידה", והנה הלא בפרצופים העליונים הלא עיקר הייחוד הוא בחינת אח ואחות, שהרי פרצופי זעיר אנפין ונוקבא הינם בנים לאבא ואמא עילאין והרי הם אח ואחות אלא שכאן למטה נאסרו נישואין אלו כי אין אנו יכולים להשתמש בשרביטו של מלך ממש, והדברים ארוכים (עיין בספרנו מכון שבתך – נישואין שהרכנו בכגון דא רבות).

והנה זה שנושא אחותו הרי הוא פוגם בהיותו משתמש בשרביטו של מלך, ולכן מתגלגל בחסידה שלה כנפים ככנפי החיות, להורות על פגמו שרצה להתדמות אל החיות הנושאות את הכסא ואל היחודים שנרמזים שם, וקצרנו במקום זה.

אח ואחות ואחוריים באות ח'

והנה כבר כתבנו שמהאות ח' נגזרים באותיות של "אח" "אחות" "אחוריים", כי האחים שהם מחוברים מתחילת ברייתם בהיותם תולדות לאותם אב ואם, הרי הם בבחינת אדם וחיה קודם הנסירה שהיו בכותל אחד לשניהם בחינת אחוריים, כי האח והאחות האמיתיים בשרשם היינו תאומים, כמו ז"א ונוקבא דיליה שהם נולדים יחד, ומעוברים שניהם יחדיו בבטן אמא

קהלת יעקב (ערך את), אתון הבא על חמותו או על אמו דינו להתגלגל באתון, ויש אומרים דחמותו בחסידה כנפי יונה חלק ב' סימן ק"ד. קהלת יעקב (ערך אח), אחותו הבא על אחותו יתגלגל בחסידה דכתב בה חסד הוא, כנפי יונה חלק ב' סימן ק"ד (שער הגלגולים סוף הקדמה כ"ב).

אור החיים (ויקרא יז יד), "ומעתה אבוא לראות הנשפעים הנדמים מהד' בחינות הנגלים דוגמתם למעלה, והנה יש לנו בחינת שור בהמה טהורה הנשפעת מדמות פני שור, אבל חיה ועוף לא מצינו בנדמים נשפעים למטה מהמושפעים מהקדושה, כי אריה חיה טמאה, נשר עוף טמא, ויש לנו לחקור זאת למה נמנע הנדמה מהתקבל בחינת הקדושה והטהרה כמו שקיבל השור, גם מנין נמשכה בחינת הטהרה לשאר חיות הטהורות, אשר התירה תורה איל וצבי וגו'".

"דע כי יש הדרגות שאין יכולת במקבל לקבל בתגבורת המשפיע בבחינתם בסוד טעם עוני חכמי ישראל, כידוע ליודעי דעת, בהתבוננות הצודק בשכל ההבחן, ולזה לצד כי אריה ונשר שלמטה באו בתגבורת לא יוכלו לסבול שיעור הנתכן והנשער אליהם בתכונת איכותם, ולצד חסרון התקבלם השערת ההסתפקות מביחון הנרוב אשר בגן ה' כשיעור הצלחתם מהמקווה אליהם זו סיבה למרחקם אשר צוה ה' לאיש ישראל לבל יקרב אליהם, כי איש ישראל הוצלח בנקוה אליו בסוד אומרו (דברים ד ד) הדבקים בה', ושיעור אשר הגיע לבחינת אריה נשר כמוהו, וכשיעורו נסתעף בקצת מהחיות והעופות ועשה בהם שיעור ההסתפקות והגם שלא בא איכותם אלא על ידי נשר כי הוא הנשפע

הוא הנשר, לכן יש לה צורה של כנפי החיות הנושאות את הכסא כדוגמת הנשר שפניו למעלה בכסא, ומשם טומאתה כי אין כח בכלי שלה לקבל קדושה עליונה כזו.

ומעתה זה ממש פגמו של הנושא אחותו המתגלגל בחסידה זו, שהוא רצה להיות דוגמא דלמעלה ומשתמש בשרביטו של מלך, אולם אין הקב"ה מניח לן לנגוע במקום כזה כי אין הכלים שלנו ראויים לקבל קדושה כזו.

היאך הנשר שהוא מלך שבעופות יהיה עוף טמא אף שהיא מהפנים של החיות הנושאות את המרכבה, ותירץ האור החיים הקדוש בלשון קדשו בדברים נוראים מכבשנו של עולם, שכל טומאת העופות באה מצד "ריבוי אור" והיינו שיש לה צורה דקדושה מהמרכבה אולם אין בכח העופות כח לקבל קדושה עליונה כזו וממילא נמשכה טומאתם, ולדבריו יבואר שאכן הך חסידה שהיא מהעופות הטמאים, ולכן כיון שהיא שייכת ומשתלשלת ממלך העופות הלא

צורת הסוכה בח' וה' והמסתעף

נשמע וכך ביטלוהו, וכמבואר כל זה בפרטות בתלמוד במסכת סנהדרין ומסכת יומא.

ועב"פ מבואר שם בפסוק שכשהגיע חג הסוכות **ועב"פ** (נחמיה פרק ח יז) "ויעשו כל הקהל השבים מן השבי סכות וישבו בסכות כי לא עשו מימי ישוע בן נון כן בני ישראל עד היום ההוא ותהי שמחה גדולה מאד" והיינו שהכתוב מפליג במעלת מצוות הסוכה שלהם שלא היה כמותה מימות יהושע בן נון, והגמרא בערכין הנ"ל (לב:*) מתממה ושואלת על זה, וכי בימי דוד וכן בכל ימות הבית הראשון לא עשו סוכות, איך יעלה על הדעת כזאת? ומתרצת הגמרא ב' תירוצים, או שעלייתם בימי עזרא היתה כמו בימי יהושע שמנו שמיטין

ביטול יצרא דעבודה זרה כסוכה

ודאתאן להכא הבה נפתח על פי הקדמה זו, עוד הארה נפלאה ביותר במצוות הסוכה, והוא דהנה כתיב בגמרא בערכין (לב:*) לגבי הא דכתיב בפסוק בנחמיה כשבנו ישראל את בנין הבית השני ועלו מבבל לירושלים ועזבו את הנשים הנכריות ושבנו בתשובה שלמה, ואז היה המעשה של ביטול יצר העבודה זרה כנ"ל, שצמו התפללו לה' על זה עד שיצא צורת אריה של אש מקודש הקדשים וכשנפלה הימנו שערה צוות והיה קולו נשמע ד' מאות פרסה עד שטמנוהו בבור וכיסוהו בעופרת שלא יהא קולו

ראשון זה הוא סוד מי יתן טהור מטמא וגו' (איוב יד ד)."

"וכל זה עשאו יתברך לסיבה הידועה סוד ה' ליראיו, וכיון שכן אין תכונת הקדושה והטהרה המשתלשלת, דבחינת הבהמה דומה לבחינת חיה ועוף, כי בחינת שור יש דומה לו למעלה במקור הקדושה, אשר ברא הבורא, ותיכן בו הנפש, מה שאין כן בחינת חיה ועוף לצד שנפסק דמות הנדמה למשפיע, והנה הוא טמא לפנינו, דכתיב (לעיל יא יג) את הנשר ואת וגו' (תשקצו), תש כחו ואין בו אלה החיוניות שהוא דם טוהר, כאומרו דמו בנפשו, וכמו שפירשתי דמו במקום נפשו זולת תורים ובני יונה שידע אל עליון שגבר בהם החיונית וממוזגים הם בין הבהמה והעוף שמביאים מהם קרבן עולה וחטאת דוקא, ויחיד דוקא ולא ציבור, וצריך כיסוי, כי עד גדר הבהמה לא בא, כל זה כתבתי אם חפץ ה' והמשכיל ישכיל דברי אלהים חיים".

"ערכין (לב:*)", "דכתיב ויעשו בני הגולה השבים מן השבי סוכות וישבו בסוכות כי לא עשו מימי יהושע בן נון כן בני ישראל וגו' ותהי שמחה גדולה מאד אפשר בא דוד ולא עשו סוכות עד שבא עזרא אלא מקיש ביאתם בימי יהושע מה ביאתם בימי יהושע מנו שמיטין ויובלות וקדשו ערי חומה אף ביאתן בימי עזרא מנו שמיטין ויובלות וקדשו ערי חומה ואומר והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה מקיש ירושתך לירשת אבותיך מה ירושת אבותיך בחידוש כל דברים הללו אף ירושתך בחידוש כל דברים הללו ואידך דבעי רחמי על יצר דעבודה זרה ובטליה ואגין זכותא עליהו כי סוכה".

ויובלות וכו', ועוד מתרצת הגמרא שכוונת הפסוק הינו שמה שביטלו העבודה זרה בימות עזרא היה מעולה וחשוב כל כך עד שזה הגין על ישראל כמצוות סוכה המגינה עליהם.

הסוכה מכח כפרת חטא העגל ויצרא דעבודה זרה ולבאורה אינו מובן מה בין ביטול יצרא דעבודה זרה למצוות סוכה, וכי בסוכה יש ביטול עבודה זרה, ומדוע מגינה עליהם ביטול זה דייקא כסוכה, אתמהא.

וביארנו בזה בספרנו מכון שבתך על מועדי תשרי ח"א, שהדברים פשוטים ממש, דהרי כל הארת היום טוב של סוכות באה מכח היום כיפור שבו נתכפר לישראל חטא העגל שהוא העבודה זרה הראשונה שנכשלו בה ישראל ולכן כל ביטול העבודה זרה נמשך מכוחו של משה שעל ידו נתכפר חטא העגל, וכמו שאז היה בימי משה כך היה בימי עזרא על ידי חכמי ישראל שהם ביקשו על זה והם ביטלוהו בתפילתם, ולכן מגינה עליהם מצוה זו כסוכה

שנמשכה מביטול חטא העגל שורש העבודה זרה.

צורת הסוכה כיד וכאות ה'

ועתה הבט וראה נפלאות, דהנה צורת הסוכה הינה כצורת האות ה' שהרי דינה בדפנותיה שהיא צריכה "שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח" וכתב האריז"ל בשער הכוונות (דרושי סוכות, דרוש ד"ט) שסוכה כזו של שנים כהלכתן ושלישית טפח הינה בצורה של יד כפופה שיש בה ג' פרקים, דהיינו הפרק העליון המחובר לכתף [שמניחים בו את התפילין של יד] והשני הוא הפרק האמצעי שהוא הזרוע, והשלישי הוא כף היד שהוא "השלישית אפילו טפח" וממשיך האריז"ל שכיון שימי הסוכות הם בסוד החיבוק הנעשה ביד כשהיא כפופה לכן צורת הסוכה מורה על זה בהיותה בצורת שנים כהלכתה ושלישית אפילו טפח.

ובספרי המחשבה והחסידות² בזה שצורה זו של שנים כהלכתן ושלישית טפח הינה

² שער הכוונות (דרושי סוכות, דרוש ד), והנה ב' בחי' הראשו' הם מבוארות אבל הבחי' הג' אנו צריכים לבאר עניינה והנה לזו הבחי' הג' הוא שאמרו בגמ' שנים כהלכתן וג' אפילו טפח וזו א' מציורי הנז' בגמרא וזה עניינו. כי הנה בהיות זו"ן פב"פ והוא מחבק אותה בזרועו הימני והנה הזרוע יש בו תלת פרקין פרק העליון הסמוך ומחובר בכתף והוא ארוך ופרק האמצעי והוא הנק' זרוע וגם הוא ארוך ופרק האחרון והוא הכף של יד עם ה' אצבעותיו וזו היא פרק קצר וקטן. והנה בהיותו מחבקה בזרועו נמצא כי הפרק העליון הוא מחבק את צד זרוע שמאל של נוק' והפרק האמצעי נכפף עוד ומחבק לצד האחר של נוק' ואלו נק' ב' דפנות שלימות כהלכתן והפרק הג' של היד נכפף יותר מכולם ומחבק צד פנים של נוק' אבל אינו מחבק כל הצד ההוא של פנים כי הפרק ההוא קטן וקצר ואין בו רק שיעור טפח שהם ד' אצבעות היד לבדם ועל זה אמרו ודופן ג' אפי' טפח.

"מאור ושמש (פרשת האזינו), אלה תולדות השמים והארץ בהבראם וגו' (בראשית ב, ד). ודרשו חז"ל (מנחות כט ע"ב) בהבראם בה' בראם. גם אמרו בהבראם באברהם (בראשית רבה יב, ט). וצריך להבין הענין מה זאת שבאברהם נברא העולם. גם ששני דרשות אלו דרשו מתיבה אחת ממלת בהבראם. ויש לרמוז בזה ובתחילה נקדים הכתובים (בראשית א, א ג) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו ובהו וגו' ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, והנה גם בכתובים אלו יש רמז. ונקדים עוד מה שדרשו חז"ל (סוכה ו ע"ב) בסכת בסכת בסכות מכאן ששנים כהלכתן ושלישית אפילו טפח:

והענין הוא כי הנה כתיב (שמות מ, לח) וענן ה' על המשכן יומם, ואיתא בזה"ק יומא דכולא יומא שהוא אברהם דאזיל עם כולי יומין. והענין הוא דהנה בינה הוא הרת עולם וכשהתחיל העולם לצאת מבינה יצא חסד כנאמר (תהלים פט, ג) עולם חסד ומחסד גבורה וכן כל המדות, נמצא באברהם היה נכלל כל המדות ואברהם הוא הממשיך חסדים מהמוחין על כנסת ישראל:

והנה מכל בחינות סוכה אור המקיף שלה היא בינה שהוא אימא עילאה המסככת על בניה. ובינה היא ה"א עילאה, וה' אשורית נכתבת בשני קוין כשני דפנות והנקודה שבתוכה היא יו"ד, וזהו שדרשו ז"ל שסוכה היא שנים כהלכתן ושלישית אפילו טפח שסוכה היא רומזת על ה"א עילאה. וזאת עיקר עבודתנו בימים הקדושים אלו להעלות המלכות שמים להמוחין שאימא עילאה תחופף על המדות ויתגלה

מששותא אלא הינה שנים כהלכתה ושלישית אפילו טפח בלבד.

צריכה נמי צורת הפתח ונעשית לאות ח'

והנה בגמרא בסוכה ^(טז) וכן בהלכה ^{טז} מבואר שאף שהדפנות עצמם הם רק שנים כהלכתן ושלישית טפח, מ"מ צריכה הסוכה גם צורת הפתח לחבר את הטפח של הדופן השלישית לשני הדפנות העשויים כהלכתן, ומעתה פתח ענין וראה שיש כאן על ידי צורת הפתח את צורת האות ח' שהיא כקנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהם, וכן בסוכה הזו הניתרת בצורת הפתח אזי אף שדפנותיה כמו צורת האות ה', מ"מ עליה גג המחברה לצורת האות ח', הלא דבר הוא.

שיעור הסוכה נלמד מכנפי הכרובים וצורתה כח'

אולם מכיון שביארנו שכל הסוכה נמשכת מהקודש קדשים שבו היה הכהן ביום הכיפורים והמשיך משם מחילה סליחה וכפרה, אזי יוצא משם הארה של האות ח' שממנה יניקת האחוריים של העבודה זרה, וכנגדה יש את הכרובים הסוככים בכנפיהם על הכפורת בצורת חטוטר האות ח', ולא עוד אלא שהגמרא

הצורה של האות ה' עילאה שהיא הרומזת לספירת הבינה עליאה שממנה שורש התשובה וממנה נמשך אור הסוכה, ובני ישראל יושבים בצילא דמהימנותא בצילא דאמא עילאה, ולכן הסוכה הינה בצורת האות ה'.

וציינו לזה מדברי הגמרא במנחות ^(כט:) המבארת שצורת האות ה' הינה פתוחה בכדי לתת פתח לבעלי תשובה להיכנס בחתירה החדשה דהיינו בפתח החדש דהבא ליטהר מסייעין אותו, ונמצא שהאות ה' היא הרומזת לתשובה ולכן הסוכה נרמזת בצורתה כי ממנה היא נמשכת.

והדברים מתחברים עם דברי האריז"ל, כי הלא הבאנו הרבה מדברי הקדמונים שהאות ה' צורתה ד"י והיינו י"ד, וזה שכתב האריז"ל שצורת הסוכה היא כ"ד המחבקת, כמ"ש "וימינו תחבקני".

ובמו שהאות ה"א הינה אות קלילה שאין בה ממשות [כמו שאומרים באקדמות "ובאתא קלילא דלית בה מששותא] כן הסוכה הינה דירה רוחנית צילא דמהימנותא דלית בה

מלכותו יתברך שמו, ועיקר כוונת הבריאה היה בשביל זה שיהיה שכנינו בתחתונים. ולכן יסד הפייט (בשחרית ליום א' דסוכות) וכל המקיים מצות סוכה כאילו קיים כל התורה כולה, מפני שרומזת על ה"א עילאה אשר בשביל זה נברא העולם שידעו כל הברואים כולן ממלכותו יתברך שמו:

וזהו אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם, רצה לומר בשביל הסוכה נברא העולם שהיא ה"א עילאה ואברהם הוא הממשיך חסדים על כנסת ישראל מהמוח בינה, וזהו בהבראם באברהם. וזהו בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ וכו'.

^י מנחות (כט/ב), "ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת יצא ומ"ט תליא כרעיה דאי הדר בתשובה מעיילי ליה וליעייל בהך לא מסתייעא מילתא כדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב אם ללצים הוא יליף ולענוים יתן חן בא לטהר מסייעין אותו בא לטמא פותחין לו".

^{טז} סוכה (ז), "אמר רבא ואינה נותרת אלא בצורת הפתח איכא דאמרי אמר רבא וניתרת נמי בצורת הפתח איכא דאמרי אמר רבא וצריכא נמי צורת הפתח רב אשי אשכחיה לרב כהנא דקא עביד טפח שוחק וקא עביד צורת הפתח אמר ליה לא סבר מר להא דרבא דאמר רבא ונתרת נמי בצורת הפתח אמר ליה אנא כאידך לישנא דרבא סבירא לי דאמר רבא וצריכא נמי צורת הפתח".

^{טז} שו"ע או"ח (סימן תרל ב), "דפנות הסוכה, אם היו שנים זו אצל זו כמין ג"ס; עושה דופן שיש ברחבו יותר על טפח ומעמידו בפחות מג' לאחד מהדפנות, ויעמיד קנה (כנגד הכותל) (טור) כנגד אותו טפח, ויעשה לה צורת פתח שיעמיד קנה עליו ועל הטפח, וכשרה אף על פי שהקנה שעל גביהן אינו נוגע בהן: הגה - ואם הטפח והדופן מגיע לסכך, אין צריך קנה על גביהן (מרדכי הגה"מ פ"ד); ומה שנהגו בצורת הפתח עגולה הוא לנוי בעלמא (כ"כ המרדכי)".

במסכת סוכה (ה:) לומדת את שיעור גובה הסוכה שצריכה להיות עשרה טפחים מכנפי הכרובים הללו שהם בגובה עשרה מהכפורת ועליהם אמר הכתוב שהם "סוככים", הרי לך צורת הקודש קדשים והאות ח' שמשם נמשכת האות ח' בסוכה בצורת הפתח שיש על הדופן השלישית לחברה בקנה אל שני הדפנות שהם כהלכתן.

דפנות הסוכה כה'

ובמו' כן ישנה בסוכה את האות ה' שהיא מרמזת אל התיקון של התשובה כנ"ל, ואל פתיחת הדיבור הנעשה ביציאת קול הנבואה מבין שני הכרובים, כי הדיבור מורה על פתיחת הקנה של האחוריים של החי"ת, ומשם להגיע אל פנים

בפנים דיבר ה', בצורת האות ה' המרמזת על ה' אותיות הפה, וכח הפתיחה להוציא הדיבור בצד הפנים, ודלא כהח' שעדיין סתומה שם בהיותה מרמזת על דרגת אחוריים.

[ובפרט לדברי המקובלים שביו"כ נשלמת הנסירה הרי הדברים כמין חומר, ואכמ"ל].

ובזה יוארו דברי האלפא ביתא השלישי שכתב בצורת האות ח' בהאי לישנא: "ועוד רמז בשני הזייני"ן ז' ימי סוכות שהושיבם בז' ענני הכבוד שנאמר כי בסוכות הושבתי את בני ישראל וגו', וגוף החי"ת רומזת לשמיני עצרת".

